

DOI 10.36074/20.11.2020.v1.28

ОСОБЛИВОСТІ ЖИВЦЮВАННЯ ТА ВКОРІНЕННЯ ЦИТРУСОВИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ ЗАКРИТОГО ҐРУНТУ

Набока Ольга Миколаївна

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 206 «Садово-паркове господарство»
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ORCID ID: 0000-0003-3864-2036

Бойко Тетяна Олексіївна

канд. біол. наук, доцент,
доцент кафедри лісового та садово-паркового господарства
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ORCID ID: 0000-0001-7935-209

Котовська Юліанна Станіславівна

асистент кафедри лісового
та садово-паркового господарства
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

УКРАЇНА

Введення в культуру цитрусових рослин в Україні почалось на початку ХХ-го століття. Серед численних екзотичних рослин цитрусові користуються особливою популярністю [1]. Це вічнозелені довговічні породи, які вдало вписуються в інтер'єр зимових садів, великих просторих приміщень офісів, холів, аудиторій тощо. В цих умовах рослини здатні квітнути та плодоносити, що підвищує до них інтерес як науковців так і аматорів.

Промислове вирощування цитрусових в Україні не розвинене [2]. Однак високе споживання плодів цитрусових порід обумовило вирощування їх у закритому ґрунті. Вирощені в закритому ґрунті в місцевих умовах плоди цитрусових мають значно кращі смакові якості ніж якість експортованих часто технічних порід. В наш час з'явилися сорти цитрусових рослин, спеціально виведені для вирощування в умовах клімату України, наприклад лимон сорту «Київський». Це суто український сорт з високими смаковими якостями, пристосований до вирощування у наших кліматичних умовах. Тож, дослідження розмноження та вирощування сортових рослин мандаринів, лимонів та апельсинів в умовах закритого ґрунту мають велике значення для популяризації цитрусових культур серед населення.

Протягом 2019–2020 років нами було проведено дослід з укорінення живців цитрусових культур на різних субстратах. Дослід проводилось на базі приватного тепличного господарства в селі Раденськ Олешківського району Херсонської області.

Об'єктами дослідження є здорові рослини лимону сортів «Пандероза», «Київський Великоплідний» та «Павлівський», мандарину сорту «Ковано-Васьо» та апельсину сорту «Вашингтон Навел, які вступили у фазу плодоношення (рис. 1).

Укорінення живців проводилося на шести видах субстратів: торф, річковий пісок, кокосовий субстрат, вермикуліт, торф + пісок у співвідношенні 1:1 та кокосовий субстрат + вермикуліт у співвідношенні 1:1.

Живці відбирали з 2–3 розвиненими бруньками, довжиною близько 10 см, на живці залишали 3–5 листків. Нижній зріз – косий, верхній (при розрізанні живця на кілька частин) – округлий. Його зрізали з тих гілочок, у яких деревина ще не зазубіла і їх можна було легко зігнути. Живці дуже молодих пагонів сплюснені з двох сторін і вкорінюються гірше.

Час живцювання визначається наявністю придатних живців і певних температурних умов. Живцювання можна проводити протягом всього року, але кращі результати виходять навесні (приблизно квітень місяць). При весняному живцюванні живець брали від гілочки осіннього приросту, а при літньому – від гілочки весняного приросту.

Рис. 1. Дорослі екземпляри лимону, які вступили у фазу плодоношення
(фото авторів)

Живці, укорінювали в горщиках, залишаючи їх в теплицях та парниках. Горщик брали діаметром 7–9 см, розміщуючи в них 4–5 живців. Укорінення проходило протягом 8–10 тижнів. На дно горщика укладали дренаж. Зверху дренажного шару в горщик укладали невеликий шар (близько 1 см) моху, на

який насипали в рівних пропорціях садову землю і річковий пісок.

Перед посадкою живці нижнім кінцем занурювали в розчин гетероауксину. Після цього заглиблювали живець в підготовлений субстрат на 1,5–2,0 см. Грунт в горщику ущільнювали і регулярно поливали. Для забезпечення живцям більшої вологості накривали поліетиленовою плівкою. Горщик ставили в тепле місце, при температурі 20–25°C, на розсіяне сонячне світло. Ознакою вкорінення живців слугує поява нових листків і корінців.

Після вкорінення молоді рослини привчали до кімнатного повітря, для чого зранку прибирали укриття спочатку на 2–3 години, потім на 3–4 години. Через 2–3 тижні рослини більше не укривали.

Важливу роль при приживлюваності та вкоріненні живців відіграє склад ґрунту. Тому одним з головних завдань нашого дослідження було провести аналіз субстрату різного складу для живців цитрусових.

За результатами проведеного дослідження з вкорінення живців цитрусових отримані такі результати. Найвищий відсоток приживлюваності лимонів сортів «Пандероза», «Київський Великоплідний» та «Павлівський», апельсину сорту «Вашингтон Навел» та мандарину сорту «Кавано-Васьо» відбувся у кокосовому субстраті з додаванням вермикуліту (85–98%). Друге місце посідає чистий вермикуліт з відсотком приживлюваності 82–92% та третє – чистий кокосовий субстрат – 81–83%. Приживлюваність живців на суміші торфу та піску показав 37-39% приживлюваності, трошки вищій відсоток приживлюваності відмічено у чистому піску – 42-45%. Найменший відсоток приживлюваності спостерігали у торфі – 12–22%.

Список використаних джерел:

- [1] Бойко, Т.О., Дементьєва, О.І., Бойко, П.М., Котовська, Ю.С., Теленга, К.О. (2020). Досвід використання *Trachycarpus fortunei* (Hook.) H.Wendl. в озелененні ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет». Do desenvolvimento mundial como resultado de realizações em ciência e investigação científica: Coleção de trabalhos científicos «ΛΟΓΟΣ» com materiais da conferência científico-prática internacional (Vol. 1), 9 de outubro de 2020. Lisboa, Portugal: Plataforma Científica Europeia. 102-106.
- [2] Цитрусы. Citrus. Wikipedia <https://bh-kurgan.ru/raznoe/vikipediya-citrusy-citrus-wikipedia.html>